

APERITIEF

Publicație oficială a TIFF | #07 | 14-15 English pages |
Joi | 6 august | 2020 www.tiff.ro

BANCA TRANSILVANIA®

Acasă

Un succes transatlantic, documentarul de debut al lui Radu Ciorniciuc nu numai că ajunge în selecția *Sundance*, dar se mai și întoarce în România cu trofeul pentru cea mai bună imagine.

»Pagina 3

Foto: Alex Gălmeanu

Alex Trăilă

Despre felul în care pandemia a afectat industria cinematografică din România.

»Pagina 8

Arhiva Activă

Un proiect inedit, care scoate la lumină filmele studenților UNATC din anii '60.

»Pagina 13

InterogaTIFF

De vorbă cu regizoarea Monica Lăzorean-Gorgan despre munca la documentarul *Lemn*.

»Pagina 6

INFORMAȚII BILETE

VÂNZAREA BILETELOR:

ON-LINE, începând din 22 iulie pe tiff.eventbook.ro și prin aplicația mobilă a festivalului, **TIFF 2020**. Biletele cumpărate prin sistemul on-line sau direct prin aplicație se supun aceluiași reguli prezentate în politica oficială de bilete a festivalului.

DIN PIAȚA UNIRII, începând de luni, 27 iulie 2020:

PROGRAMUL CASIERILOR FIIND URMĂTORUL:

Luni, 27 iulie – joi, 30 iulie: 10:00 – 20:00;

Vineri, 31 iulie – duminică, 9 august: 09:00 – 00:00.

ATENȚIE!

Recomandăm procurarea biletelor online, pentru prevenirea contaminării cu noul coronavirus SARS-CoV-2. Va exista un singur punct de vânzare a biletelor, în Piața Unirii, ce va fi deschis pe toată perioada de desfășurare a festivalului, conform programului de mai sus.

Toți posesorii de acreditări trebuie să își procure bilete cu valoare zero de la casierile festivalului sau de pe tiff.eventbook.ro.

PREȚURILE BILETELOR

- **Bilet de intrare single** (valabil pentru o singură proiecție, pentru o singură persoană) pentru toate categoriile de spectatori: 20 lei
 - **Bilet de intrare combo** (valabil la o singură proiecție, pentru două persoane) pentru toate categoriile de spectatori: 35 lei
- BILETE PENTRU EVENIMENTELE SPECIALE:**
- **Bilet pentru proiecțiile din cadrul EducaTIFF:** 15 lei
 - **Bilet pentru Gala de deschidere:** 30 lei* (Piața Unirii Open Air, 31.07)
 - **Bilet pentru Ceremonia de închidere:** 50 lei* (Piața Unirii Open Air, 08.08)
 - **Bilet pentru Concert Surorile Osoianu și proiecție specială „Lemn”:** 50 lei* (Vlaha, Arkhai Sculpture Park, 07.08)
 - **Bilet pentru Concert Vița de Vie și filmul-manifest al lui Ștefan Mandachi „30 de ani și 15 minut”:** 50 lei* (Vlaha, Arkhai Sculpture Park, 08.08)

POLITICA DE ACCES:

Accesul la eveniment se face prin scanarea biletului, fie printat, fie în format electronic, de pe dispozitivele mobile. Accesul este posibil doar pe baza unui bilet valabil în proiecția respectivă.

Pentru proiecțiile cu accesul liber, este necesară procurarea unui bilet cu valoare zero, în limita locurilor disponibile.

În cazul proiecțiilor care apar **sold-out**, vă recomandăm totuși verificarea disponibilității unor extra-bilete **cu două ore înainte de proiecție**, atunci când eventualele locuri rămase neocupate vor fi repute în vânzare.

ATENȚIE!

Pentru siguranța dumneavoastră, la intrare se va efectua un triaj observațional și nu va fi permis accesul persoanelor care prezintă simptome de infecție respiratorie (tuse, strănut, rinoree). **La intrarea în perimetrul proiecției, se va verifica temperatura fiecărui spectator.** Persoanele care refuză verificarea temperaturii sau a căror temperatură depășește 37,3 grade Celsius nu vor avea acces în perimetrul evenimentului. **Este obligatorie folosirea măștii pe tot parcursul evenimentului!**

Respectarea distanțării de minimum 1,5 metri între persoane este obligatorie de la intrarea în incinta unde se va desfășura proiecția și până la părăsirea locului unde se desfășoară evenimentul. **Nu aveți voie să schimbați amplasamentul scaunelor!**

Vă recomandăm să aveți la voi mască, dezinfectant de mâini, respectiv pelerină și pătură, în caz de condiții meteorologice mai puțin prietene.

Filmele din cadrul festivalului pot conține scene de sex, violență sau limbaj licențios, astfel că vă recomandăm să verificați descrierea acestora din programul oficial înainte de a cumpăra biletele.

ANULARE BILETE ȘI RAMBURSARE BANI

Biletele achiziționate nu pot fi anulate sau schimbate. Se returnează contravaloarea biletelor doar în cazul în care proiecția este anulată în avans din motive tehnice, condiții meteorologice nefavorabile sau alte cazuri de forță majoră. Urmăriți site-ul oficial al festivalului tiff.ro, respectiv tiff.eventbook.ro pentru informații referitoare la reprogramarea proiecțiilor. Contravaloarea biletelor nu se returnează în situația în care condițiile meteo se deteriorează după începerea proiecției. De asemenea, nu se returnează contravaloarea biletelor nefolosite din pachetul de abonamente.

APERITIFF

Redactor-șef:

Adrian M. Popa

Redactori:

Anca Grădinaru
Cristi Mărculescu
Crăița Nanu
Ion Indolean
Laurențiu Paraschiv
Diana Smeu
Ema Onofrei

Ilinca Danciu

Emanuela Susanu

Robert Kocsis

Dana Coțovanu

Graphic design:

Carmen Gociu

Maria Rus

Vasile Pipaș

Tipărit la:

Tipografia Garamond

Proiect cultural finanțat de Ministerul Culturii

Proiect realizat cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Cluj-Napoca

Agenda zilei

06
08

CASA TIFF

11.00

InspiraTIFF

Marina Voica în dialog cu Mihnea Măruță.

16.00

Lansarea de carte

„Istoria filmului românesc de animație. 1920-2020” de Dana Duma.

17.00

Prezentarea programului FILM+

18.00

TIFF Talks

Echipele filmelor *Eden* și *Povești din închisoare*.

MUZEUL ETNOGRAFIC

4 – 9 august / 10.00 – 21.00

Târgul producătorilor locali

Descoperă bunătați marca Made in Cluj, într-un decor cu totul special.

MODIFICĂRI ÎN PROGRAM
vineri, 7 august
Iulius Parc

Filmul *Început/Begin* va fi decalat de la 23:15 la 23:30, pentru a acomoda o sesiune de întrebări și răspunsuri în urma proiecției de la 21:30 (**Și poate mai trăiesc și azi**).

Aseară la TIFF Talks: Echipa filmului Și atunci... Ce e libertatea?

Foto: Vlad Cupșa

eri, la ora 18:00, TIFF Talks i-a avut ca invitați pe regizorul Andrei Zincă și actorii Iulia Lumânare, Cristian Popa și Tünde Skovrán pentru a vorbi despre noul lor film, *Și atunci... Ce e libertatea?*

Invitații au răs mult și ne-au împărtășit buna lor dispoziție. Au făcut glume, au fost relaxați și deschiși. Discuția, moderată de criticul Ionuț Mareș, a atins subiecte precum firul narativ al filmului, perioada de filmare, construcția perso-

najelor, motivația regizorului, greutățile prin care au trecut în timpul producției. Andrei Zincă a vrut să facă un film despre libertate, aceeași pe care el n-a simțit-o în țară și a crezut că o va găsi plecând în America. De cealaltă parte, din public s-a lansat ideea ca filmul să fie proiectat în școli, considerând că nu se cunosc aceste părți din istoria României.

Ema Onofrei

CINEMATOGRAFE ÎN AER LIBER

1 → PIAȚA UNIRII OPEN AIR

2 → MUZEUL DE ARTĂ

3 → BĂTHORY

Curtea Liceului Teoretic „Báthory István”,

str. Mihail Kogălniceanu nr. 2

4 → COȘBUC

Curtea Liceului Național „George Coșbuc”,

str. Avram Iancu, nr. 70-72

5 → APÁCZAI

Curtea Liceului Teoretic „Apáczay Csere János”,

str. Ion I. C. Brătianu, nr. 26

6 → EPISCOPIA UNITARIANĂ,

acces din str. Brassai nr. 8-10

7 → USAMV

Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară,

Calea Mănăstur 3-5

8 → IULIUS PARC

str. Alexandru Vaida Voevod, nr. 53 B

9 → CLUB TRANSILVANIA

B-dul 1 Decembrie 1918, nr. 41

10 → HOIA

Aleea Muzeului Etnografic

11 → UBB, Curtea Universității Babeș Bolyai, acces din

strada Ion I. C. Brătianu, nr. 22

12 → CASA TIFF

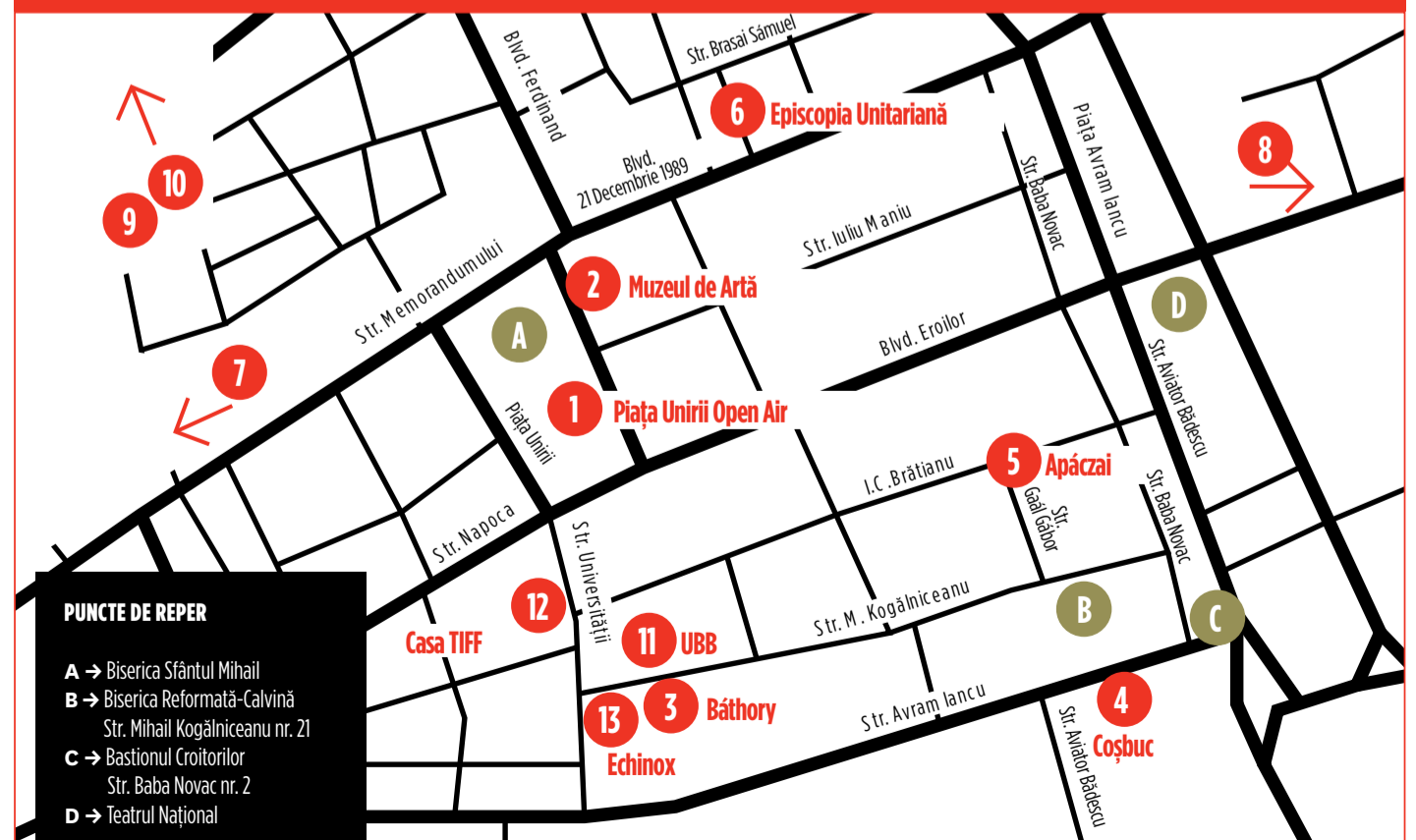
Str. Universității nr. 6

13 → ECHINOX

Str. Universității nr. 7-8

→ BONȚIDA, Castelul Bánffy

→ VLAHA, Arkhai Sculpture Park

PUNCTE DE REPER

- A → Biserica Sfântul Mihail
- B → Biserica Reformată-Calvină
Str. Mihail Kogălniceanu nr. 21
- C → Bastionul Croitorilor
Str. Baba Novac nr. 2
- D → Teatrul Național

CE SE ÎNTÂMPLĂ, DOCUMENTARULE?

Revoluțiile lui Cunningham

O experiență senzorială a ritmurilor kinestezice

În 2019 se sărbătorește centenarul dansatorului și coregrafului Merce Cunningham, un nume legendar în istoria dansului contemporan. *Cunningham* (r. Alla Kovgan) este omagiul cinematografic adus acestuia, un documentar care îmbină materiale de arhivă cu reprezentări coregrafice moderne, strălucitoare, care par să iasă în orice moment în afara ecranului.

Dacă ar fi să spunem despre Merce Cunningham că este părintele dansului contemporan, n-ar fi deloc de-ajuns. Moștenirea sa nu se regăsește doar în schimbarea regulilor jocului, prin faptul că a pionerat o tehnică de dans ale căror mișcări sunt întâmplătoare, în voia hazardului. Influența sa este enormă și în

domeniul artelor de avangardă. În anii '60, din lumea dansului se desprind câțiva coregrafi care vor folosi camera de filmat pentru a-și înregistra performance-urile, influențați de experimentele vizuale ale Mayei Deren. A înregistra nu este tocmai termenul cel mai potrivit; acești dansatori (Cunningham, Yvonne Rainer, Donald McKayle) creau scenografiile speciale, se jucau cu cadrele și cu mișcările de cameră, astfel încât filmele lor pot fi văzute ca exemplare fine ale cinemaului minimalist.

Documentarul navighează în istoria lui Cunningham, integrând interviuri și filmări care nu au mai fost accesibile publicului până acum. În ordine cronologică, Kovgan surprinde ascensiunea coregrafului în mediul artistic din New York, relațiile pe care le are cu dansatorii din Merce Cunningham Dance Company sau cu artiști-colaboratori precum John Cage, Brian Eno sau Andy Warhol. Geniul lui Cunningham se lasă explorat și în secvențele de dans, reinterpretate de artiști contemporani, care descoperă, în diferite lo-

curi și spații, de la stații de metrou până la acoperișuri urbane, compoziții și o conectare diferită la muzică sau la propriul corp.

Din acest motiv, *Cunningham* nu e doar un documentar biografic al coregrafului, dar și o revizitare expresivă, cinetică, a revoluțiilor sale în teoria dansului. Un mod potrivit de-a celebra influența unui artist incredibil.

Filmul va fi proiectat astăzi (6 august), de la orele 21:30, la Club Transilvania.

Diana Smeu

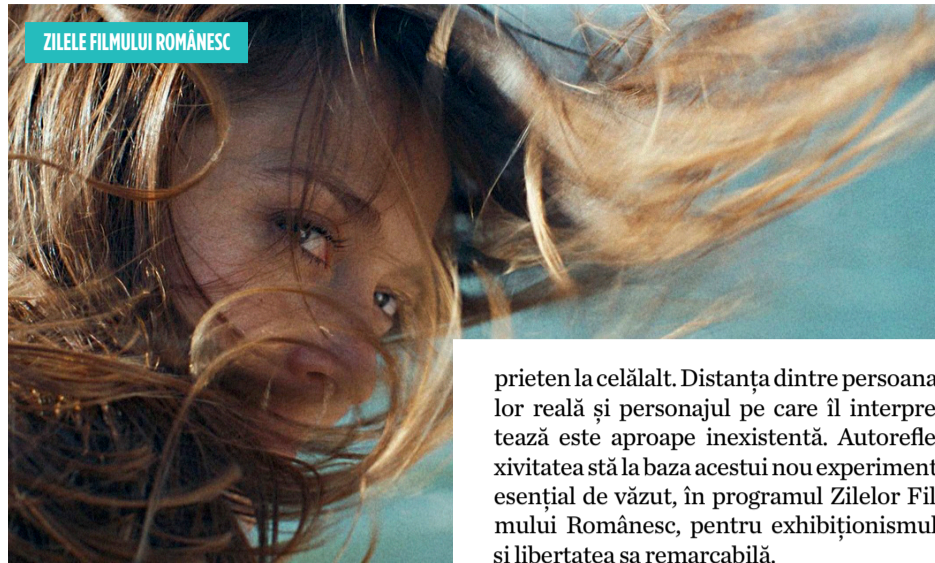
Documentarul observațional poate fi un produs estetic chiar și atunci când este despre categorii sociale vulnerabile. Cinematografia românească ratează atât de des și dezinvolt această împreunare triplă, între documentar observațional, cazuri sociale și estetică de cinema, încât orice film care infirmă regula se cere salutat. *Acasă*, debutul în regie al lui Radu Ciorniciuc este fix cum au fost la vremea lor *Asta e!*, (Thomas Ciulei, 2001), *Toto și surorile sale* (Alexander Nanau, 2014) și *Doar o răsuflare* (Monica Lăzurescu, 2016). Un documentar frumos, despre realitatea deloc ferice a unei familii sărace. Familia Enache, 13 suflete, locuitori într-o colibă din Delta Văcărești. Pornit ca reportaj, devenit apoi documentar de lungmetraj și carte foto, proiectul *Acasă* reușește să nu sacrifice din realism nici măcar când explorează sălbăticia cu copii, nici când filmează întrunirile, nu de puține ori confrontaționale cu „oengști” și asistenți sociali.

Există mai multe discursuri în *Acasă*: unul despre excluziune, care în ciuda peisajului exotic, ocazional paradisiac, se face simțită. Celălalt despre incluziune, care în realitatea concretă a familiei Enache nu se poate ușor, rapid și fără mascări. Un discurs despre adaptare (la condițiile din deltă, la casa primită ca locuință, la regulile societății pentru cei 11 copii care, mare parte dintre ei, nu au văzut prea mult orașul). Alt discurs, despre re-adaptarea tatălui, irascibil la ideea întoarcerii într-un oraș și într-o societate pentru care nu are nici simpatii nici iluzii.

Radu Ciorniciuc are flerul de a nu ceda locurilor comune din arsenalul documentarelor cu implicare socială: ajutat de un montaj onest și susținut de o obiectivitate narativă, debutul său oferă oameni reali și mentalitățile lor fără cosmetizări, fără discursuri, fără fisuri. Un meșteșug aproape instinctiv de-a susține un film cu ritm variat și mize empatice.

Cristi Mărculescu

ZILELE FILMULUI ROMÂNESC

Ivana cea Groaznică și fluviile din Kladovo

Regizoarea Ivana Mladenović se (aproape) deghizează într-o actriță-regizoare care se întoarce acasă, la familia ei din Serbia, pentru a-și liniști valurile ipohondriei și ale simptomelor fiziologice inexplicabile. Diferit ca subiect și miză dramatică față de debutul cineastei în lungmetraj (*Soldații. Poveste din Ferentari* (2017), *Ivana cea Groaznică* e la fel de intim cu personajele sale și poate și mai provocator în ceea ce privește jocul cu ficțiunea.

Mladenović plasează în spațiile natale, neprelucrate, diferite momente purtate de la un membru al familiei la altul, de la un

prieten la celălalt. Distanța dintre persoana lor reală și personajul pe care îl interpretează este aproape inexistentă. Autoreflexivitatea stă la baza acestui nou experiment esențial de văzut, în programul Zilelor Filmului Românesc, pentru exhibiționismul și libertatea sa remarcabilă.

Cu o minimală premisă terapeutică, personajul Ivana redescoperă relațiile cu ai săi, cu oficialii orașului sau cu prietenii (interpretați de regretata Anca Pop și Andrei Dinescu), care vor susține un concert de muzică experimentală în Kladovo. Toate conversațiile nevrotice, întâlnirile pe furis cu un iubit mai tânăr, vizitele neliniștite la medici, culminează cu organizarea unui festival al prieteniei româno-sârbe, o mostră de sărbătoare improvizată și caraghioasă. Tonul se menține mereu hazliu, iar apropierea dintre personaje inspiră spontaneitate, dar și tachinează ușor spectatorul prin faptul că nu ne povestesc mai mult decât putem vedea.

Valurile Dunării nu par tămăduitoare, dar scot la suprafață excentricități perfect normale personajelor din Kladovo, care par să existe la limita imaginației. Câștigător al premiului special al juriului la Festivalul de Film de la Locarno.

Ivana cea Groaznică va fi proiectat vineri (7 august) la Episcoponia Unitariană, de la orele 00:15 și duminică (9 august) la UBB, de la orele 23:45.

Diana Smeu

FOCUS ITALIA

Vivere

Viața în Italia nu este așa cum și-a închipuit Mary Ann, irlandeza venită în Roma pentru a-i studia cultura și limba. *Vivere* nu ne prezintă Italia cu care suntem obișnuiți din broșurile turistice: plină de căldură, entuziasm, artă și mâncare foarte bună. Ne prezintă o realitate mai puțin accesibilă. Familii destrămate există și în cele mai exotice locuri din lume, pentru că privilegiile de vis și clădirile istorice nu sunt bariere de netrecut pentru eșecul personal sau profesional.

Filmul ne face cunoștință cu haosul și cu neliniștea familiei în casa căreia Mary Ann studiază și în care are grijă de Lucilla. Aici, Susi (o profesoară de balet) și Luca (un jurnalist independent) încearcă să construiască o căsnicie din molozul unui

trecut instabil. Ea este frustrată de ratarea carierei sale, după ce visele i s-au prăbușit din pricina unei sarcini la care nu a putut să renunțe. El trăiește cu vinovăția unui divorț de pe urma căruia își întreține noua familie.

Toate aceste frustrări sunt resimțite de fiica lor, Lucilla, care suferă de astm acut, boală cauzată de stresul prin care trece când își vede părinții certându-se continuu. Cu cât cearcănele lor cresc, cu cât datoriile lor se adună, atât ea tușește mai mult. Cine are grijă de copii atunci când părinții sunt prea prinși în propriile lor gânduri? Bunica? Vecinii?

Vivere rulează joi, 6 august, de la 23:45, la Muzeul de Artă.

Ilinca Danciu

SUPERNOVA

Gypsy Queen. Arzător

Ali „plutește ca un fluture, dar înțepă ca o albină”. Este mamă, imigrantă din România, cu origini romani, și noul star al lumii box-ului. *Gypsy Queen* (r. Huseyin Tabak) este o curajoasă co-produție germano-austriacă, în care protagonista este interpretată de Alina Șerban, cunoscută pentru rolul impresionant din *Singură la nunta mea* (r. Marta Bergman, 2018).

Gypsy Queen actualizează tropii bine-cunoscuți ai filmelor despre box, dar situează în jurul acestora o miză socială mult mai arzătoare, concentrându-se pe povestea lui Ali. Dezmoștenită de propriul tată pentru nașterea unui copil dintr-o relație nerecunoscută de acesta, Ali va imigra în Germania, acolo unde încearcă să se țină pe linia de plutire, prin diverse job-uri. Curând redescoperă că-și poate canaliza furiile în

ringul de box, un sport pe care-l practică înainte sub îndrumarea tatălui ei.

Filmul devine chiar mai percutant datorită sânguinței inflamabile a personajului lui Șerban, care a ales mereu proiecte care abordează tematici sociale de actualitate, unde universul roman era celebrat și discutat, condamnând totodată formele periculoase ale discriminării etnice.

Gypsy Queen amintește inevitabil de documentarul *Robotelul de Aur* (r. Mihai Dragolea și Radu Mocanu, 2015), care surprinde devenirea Steluței Duță într-o campioană europeană a boxului. Un caz mai îndepărtat este filmul *Dangal* (r. Nitesh Tiwari, 2016), block-buster-ul hindi despre un tată care-și antrenează fiicele în arta wrestling-ului. Noile drame sportive acaparează cu avânt naratiunile despre femei, printr-un efort considerabil de-a echilibra balanța reprezentării genurilor și identităților, în acele specii de filme tradițional destinate publicului masculin. Schimbările se întâmplă.

Gypsy Queen se poate vedea azi (6 august), de la orele 21:30, la Episcopia Unitariană.

Diana Smeu

COMPETIȚIE

Supernova, la propriu și la figurat

Polițistii nu sunt zei și nici imuni. Ei trec, așa cum arată *Supernova*, prin stări de groază și de tristețe atunci când se confruntă cu o situație critică, la fel ca orice om normal. Uneori sunt chiar mai afectați decât oamenii de rând. Dar cum se descurcă singurul polițist care empatizează și singurul pe care îl interesează să rezolve *misterul*?

Mai întâi încearcă să rămână calm. Apoi se descarcă pe oamenii din afara incidentului. Încearcă din nou să se calmeze. Abia se controlează. Vrea să abandoneze. Își adună iar forțele. Un cumul de emoții

pe care nu știe cum să le descarce. De ce e totul atât de intens pentru el, pentru cei care apar pe parcurs și pentru cei implicați direct? Dar stai, cine e implicat direct?

Supernova, regizat de Bartosz Kruhlik, arată perspectivele a mai mult de trei tabere implicate într-un accident rutier, jonglând cu suspansul și imprevizibilul. Cine pleacă, cine cedează, cine plânge și cine rezistă până la final? Câtă nedreptate se găsește în acest eveniment tragic? Ca spectator, ar fi interesant să numeri de câte ori îți va veni să spui „fă ceva, nu sta așa!”.

Filmul va putea fi vizionat miercuri, 5 august, ora 21:30, la USAMV și joi, 6 august, ora 23:59, în curtea Liceului Teoretic „Báthory István”.

Ema Onofrei

IntergoatIFF

Pavel Bartoș: „Emoția trăită pe scena de teatru este ceva extraordinar”

Carismatic, sociabil și nelipsit de la TIFF, Pavel Bartoș a fost și anul acesta alături de noi. După ce a participat la întâlnirile InspiraTIFF, moderate de Mihnea Măruță, unde a răspuns întrebărilor venite din public am stat și noi puțin de vorbă despre începutul de drum al tinerilor actori, despre televiziune și despre lucrurile mici care contează.

Cum a fost zilele acestea la TIFF?

Pentru mine este o bucurie, pentru că am venit cu un oarecare tip de teamă pentru vremurile pe care le traversăm. Tânjesc după orice formă care mă apropie de normalitatea de dinainte, iar TIFF înseamnă prieteni, oamenii dragi din branșă. Asta îmi face bine, chiar dacă trebuie să mă bucur de la o distanță de 2 metri de omul din fața mea.

Ce mesaj aveți pentru tinerii care își doresc să fie actori?

Pe vremea noastră erau foarte puține locuri la actorie, dar acum este câte o facultate de teatru în fiecare oraș. Din păcate unii sunt mânați în această meserie nu din vocație ci din dorința părinților sau a altora. Un prim sfat ar fi

ca fiecare să facă ceea ce îi place lui, nu ceea ce i-ar plăcea altcuiva.

Cum a fost când ai dat la Actorie?

Nici nu aveam repertoriu când m-am dus, nici nu știam ce înseamnă poezie de forță. Eu nu eram pregătit să intru, dar am mers la admitere să văd cum este. Acolo am găsit niște oameni care au văzut mai mult în mine și atunci mi-au cerut să fac pe loc. La proba de dans de exemplu, n-am avut nimic pregătit și mi-au pus o casetă cu Gipsy Kings. Apoi am fost deschis, fără inhibiții și a fost mai bine decât dacă mi-aș fi pregătit ceva dinainte. Ce mă avantajează pe mine în comparație cu oamenii frumoși este că nu am simțul penibilului. Eu mă ironizez foarte mult. Sunt așa cum sunt, dar am foarte mult încredere

în mine. În facultate am învățat că pot să greșesc, că se învață din greșeală.

Preferăți filmul sau teatrul?

Teatrul este marea mea dragoste. Emoția pe care o trăiesc acolo în acele momente cu spectatorul este ceva extraordinar. Normal că îmi place și filmul dar emoția pe care o ai în teatru este specială.

Îl iubiți pe Pavel Bartoș de pe scenă sau de pe ecran?

Îmi place de el când e pe scena de teatru, cred că acolo îl văd, dar mă bucur pentru el și pentru ceea ce a dobândit în televiziune. Dar mă feresc să vorbesc despre mine la persoana a treia. Da, acest *Pavelică al meu* se bucură de ceea ce are, eu sunt mulțumit cu ceea ce am. Nomal că îmi doresc mai mult, dar sunt fericit. Mă bucur de fiecare întâlnire, îmi trăiesc viața. Acum, în pandemie, am învățat că acest *Pavelică al meu* își propune să facă în principal lucrurile care îi plac. Vorba cui-va: nu mai am o viață înainte, da' jumătate din ea, tot mai am.

Ce părere aveți despre teatrul online?

Nu sunt absolut deloc un fan, nu mă regăsesc în el, cred că îi lipsește emoția. În teatru, indiferent ce faci, ai nevoie de reacția, de suspinul spectatorului, ai nevoie de interacțiune. Ele construiesc ceva acolo, dar împlinesc procesul, chiar dacă noi știm dinainte ce facem.

Tinerilor care vor să înceapă o carieră în televiziune, ce sfaturi aveți să le dați?

Să aibă „stomac”. Pentru că nu ți se întâmplă „frumosul” din prima. Eu până am intrat în televiziune am dat 38 de castinguri, trebuie să ai tărie, voință, să nu te demoralizezi. Noi nici nu știm să dăm castinguri, habar nu avem. Trebuie să fii deschis, să-ți dai un pic de timp, să te porți firesc. Noi încercăm să imităm firescul. Plus de asta, este foarte important în televiziune să nu te iubești la nesfârșit, acolo este foarte importantă echipa, iubește oamenii din jurul tău.

Dana Coțovanu

Foto: Nicu Cherciu

Intergoatiff

Monica Lăzurean-Gorgan

„Nu suntem încă în poziția de a înțelege că ne tăiem craca de sub picioare”

Am vorbit cu producătoarea și regizoarea Monica Lăzurean Gorgan despre cum funcționează și cum nu funcționează politicile de mediu din România, despre proastele obiceiuri individuale și sistemice, despre cât riști filmând cu camera ascunsă.

Proiectul acesta a început cu ani buni în urmă. Ne dai detalii despre punctul de pornire?

Eu avem ideea unui film despre tăierile de păduri și inițial am vorbit cu producătoarea Ebba Sinzinger din Austria și cu Michaela Kirst, care este și ea co-regizoarea la *Lemn*. Apoi l-am contactat pe Alexander von Bismarck care reprezintă un ONG, *Environmental Investigation Agency* din America. L-am contactat pe el pentru că ne-am gândit la vremea aceea că el ar vrea să vină în România pentru a investiga și înțelege mai bine ce se întâmplă aici. Și l-am întrebat dacă poate să ajute cauza pădurilor din România. Von Bismarck a venit, l-am plimbat prin mai multe zone, i-am făcut un research în prealabil și a zis că ar vrea să rămână mai mult pe aici, iar împreună cu echipa lui să vadă cum poate să ajute.

La Lemn ați lucrat trei regizoare, cum v-ați sincronizat?

Filmările propriu-zise au fost individuale. Mergeam sau eu, sau Michaela. Ebba nu a fost la filmări decât o singură dată, ca observator. Ne înțelegeam bine, deci ne-am organizat bine încă de la început. Împărțeam ziua, locațiile, oamenii, fiecare știa ce are de făcut. A fost simplu și eficient așa putea zice. Eu am filmat în România tot, în Peru a filmat Michaela, înlocuind-o pe Ebba, care se accidentase. În Rusia și în America a filmat tot Michaela. Chiar ne-am organizat bine. Dacă lucrurile sunt spuse clar și puse pe masă de la început, fără bătăi de orgolii sau tensiuni lucrurile pot merge bine.

Mi-a rămas asta în cap „în România, în fiecare an se taie o suprafață de pădure de dimensiunile Bucureștiului”.

Crezi că oamenii pot conștientiza cât de mult înseamnă asta?

Cred că oamenii pot conștientiza chestia asta și suntem conștienți de tăierile industriale de la noi, atât de cele legale cât și de cele ilegale. La noi în țară se taie mai mult decât ar trebui, asta știe toată lumea. Problema este că oamenii care conștientizează asta nu sunt în sistemul Silviculturii. Problema este sistemul, cum e organizat, ce fel de mentalități sunt acolo. De nenumărate ori mi-am pus întrebarea „cum poți să spargi un sistem?”, „cum poți să-l îmbunătățești?”. Vorbesc de un sistem foarte puternic în momentul ăsta, nu e doar în Silvicultură așa, tot așa este și în sistemul medical. Când acolo s-au împământat anumite metehne, obiceiuri vechi, un fel de rețea ilegală în care taci și trebuie să faci pentru că altfel ești scos din sistem... atunci este greu să te lupți cu acest sistem. Cred că despre asta este

larg, pentru că atât se putea mai demult. Acum, cred că pur și simplu nu se dorește un cadru legislativ puternic care să limiteze și să frâneze din mai multe direcții monopolul. Pentru că este vorba de monopol. Sunt multe sisteme legale care încurajează corporațiile, dar în cazul lui *Lemn* nu aș utiliza „corporație”. Este vorba de un mare procesator de lemn. În Codul Silvic, în momentul acesta din nou se dau niște bătălii cu ușile închise pentru a relaxa codul silvic exact acolo unde este vorba de monopolul unei companii. Pentru că există în lege o limitare a capacității de a procesa un singur fel de lemn per companie. Pentru a nu monopoliza și dezavantaja alte companii mai mici. În acest timp, cât stăm noi de vorbă, se lucrează fix pe acest punct din Codul Silvic, pentru a relaxa monopolul companiilor mari.

S-a protestat pentru păduri. Ce s-a schimbat efectiv între proteste și august 2020?

Atunci când s-a protestat pentru păduri, scosesem investigația făcută de *Environmental Investigation Agency* și am făcut o conferință de presă. 9 zile mai târziu s-a ajuns la acest protest. A fost un lucru foarte important pentru mișcarea noastră, că am reușit să provocăm valul acela de protest. S-a întors atunci Codul Silvic, s-a limitat acest monopol, de la 50% pentru o companie pentru procesarea unui tip de lemn la 30%. De-a lungul anilor s-au schimbat lucruri punctuale. În bine, în foarte rău, apoi iar în bine, în foarte rău și acum în ceva mai bine. Cei 30% pentru monopolul unei companii au rămas, se dorește relaxarea lor. Dar cei de la *Environmental Investigation Agency* au rămas în continuare să facă cercetare și să lucreze cât de mult se poate pentru cauza pădurilor din România. Din echipa lor, Dave venea cel puțin odată pe an la minister, se întâlnea cu ONG-urile, cu Greenpeace, cu WWF. În domeniul silvic, de când urmăresc eu chestia asta, cam așa merg lucrurile. Ce se face bine într-un guvern se strică de către următorul guvern. Și din punct de vedere legislativ, ca să faci din nou ceva bun, durează foarte mult. Uite, în ultima vreme, acum în 2020, s-a repornit oficial SUMAL, care este un program absolut esențial pentru Ministerul Mediului și pentru cei care taie și raportează, este sistemul care centralizează tăierile și comerțul cu lemn. S-a redeschis Inspectorul Pădurilor, și asta datorită și lui Bogdan Micu și altor oameni implicați și curajoși. Bogdan s-a oferit din nou voluntar în Ministerul Mediului și a oferit soluții pentru transparentizarea sistemului SUMAL și a Inspectorului Pădurilor. Evident au fost oameni care l-au atacat și pe Bogdan Micu, l-au atacat și pe actualul ministru. Cei care acuză, lor le este frică de un sistem transparent. Și la noi asta lipsește, un sistem transparent.

vorba, nu de noi simpli cetățeni care da, conștientizăm povestea asta.

Există ceva detectivistic, de film cu spioni în modul de-a funcționa al activiștilor. Te-ai simțit în pericol pe durata proiectului? Cum îți găsești resursele de a continua?

Da, filmul este construit cu „spioni de mediu”, oameni care spionează pentru binele mediului, dar până la urmă este un documentar care se încadrează în clasică definiție a documentarului observațional. Noi observăm și filmăm oameni care fac pe spionii. Nu am simțit pericolul foarte aproape de mine. Nu am fost amenințat, nu s-a apropiat nimeni de noi cu gânduri rele pentru că am avut grijă să nu îmi pun echipa de filmare în situații periculoase, să nu-i duc în zone ciudate, neverificate, nesigure. În fine, în Rusia, acolo poți să îți-o încasezi, în România nu este chiar atât de periculos. Când am fost la filmări da, știam că mai suntem urmăriți de o mașină sau alta, dar nimic cât să ne simțim nesiguri. „Resursele pentru a continua”... cred că este vorba de un fel de adrenalină pe care o ai la filmare și de care în momentul ăsta mi-e dor. Nu am mai filmat de ceva vreme. La documentar este frumos: mergi, știi ce o să filmezi, știi că te întâlnești cu omul cutare... dar sunt zile în care se întâmplă lucruri foarte frumoase, neașteptate, spontane. Uneori trebuie să iei niște decizii pe moment și atunci te hrănești cu adrenalina, care te și bucură. Filmul acesta a pornit de la nevoia de a lupta pentru o cauză și asta îți mai dă un pic de resurse și niște speranță. Chiar dacă această cauză pare fără speranță. Uite, nu vreau să sune a clișeu, dar victoriile sunt niște pași mici, pe care cineva trebuie să îi facă.

Dacă aș zice că sistemul legal este conceput cu găuri/portițe/loopholes care protejează corporațiile așa exagera?

Sistemul legal din România este, pe foarte multe domenii permisiv, are aceste porțițe. Poate inițial a fost făcut așa mai

Ne trezim la timp cât să evităm o catastrofă planetară?

Eu văd două cauze principale pentru situația de acum. Pe de-o parte este un sistem înțepenit pentru a produce bani și avantaje, iar oamenii din sistem nu au această... disponibilitate de-a înțelege... catastrofa ecologică... nu aș folosi „catastrofă”, dar aș folosi un termen similar. Nu cred că ei sunt conștienți sau că mai au capacitatea de a înțelege. Și pe de altă parte sunt obiceiurile noastre comode din capitalismul haotic. Obiceiurile de-a avea mobilă ieftină, pe care să o aruncăm peste 2-3 ani. Nu ne uităm de unde provine lemnul, dacă a fost tăiat în mod responsabil, nu ne gândim nici când mergem cu mașina, nici când cumpărăm lucruri de care nu avem nevoie. Sunt obiceiuri care ne fac foarte comodi și nu suntem încă în poziția de a înțelege cu adevărat, noi ca oameni, noi ca societate, că efectiv ne tăiem craca de sub picioare. Și sistemul nu este pregătit să înțeleagă problemele de mediu de acum.

Cristi Mărculescu

TIFF.19
31.07—09.08.2020

EXPOZIȚII

INTRARE LIBERĂ

ARTIȘTI ÎMPREUNĂ
Muzeul de Artă
1-9 august

Selecție de lucrări din campania lansată la începutul pandemiei de COVID-19 de Centrul Cultural Clujean și Observatorul Român de Sănătate. Mișcarea a mobilizat artiștii români pentru a crea lucrări care reflectă teme importante în această perioadă: #împreună, #responsabilitate, #eroi.

FAR | 12 FOTOGRAFII DE ARHITECTURĂ DIN ROMÂNIA
Multimedia: Casa Tranzit | 1-9 august
Simeze: Muzeul de Artă | 1-9 august

12 fotografii din România propun o incursiune generoasă în fotografia arhitecturală, un domeniu emergent în spațiul românesc.

JURNAL DE PANDEMIE
Muzeul de Artă
1-9 august

Fotografiile realizate de artiștii Erik Messori și Remus Tiplea, ce surprind începutul pandemiei, așa cum a fost resimțit în România și Italia. Locurile și personajele sunt diferite, dar poveștile create de izolare sunt foarte asemănătoare.

CĂLĂTORIE PRIN LUMEA LUI DEM
Muzeul de Artă
1-9 august

Descoperă România poveștilor lui Dem Demetrescu, ilustratorul care a scris istorie în grafica românească între anii 1930 - 1970, într-un proiect cultural interactiv.

B:MAD 3.0 - BUCUREȘTI, ORAȘ ART DECO
Casa Tranzit
1-9 august

O incursiune vizuală inedită în dimensiunea amplă, mai puțin cunoscută și nepopularizată, a patrimoniului deco-modernist din București. Expoziția se dorește un punct de plecare către o platformă Art Deco România, documentată la nivel național.

OAMENII. ORAȘUL. FESTIVALUL
Bulevardul Eroilor
31 iulie - 9 august

Arhiva Festivalului Internațional de Film Transilvania scoate la iveală momente speciale din timpul celor mai recente ediții: spectatori, invitați și membri ai echipei surprinși de camerele fotografiilor TIFF.

tiff.ro

COMPETIȚIE

Wildland

Nevoa de a aparține unei familii apare mai clar atunci când pierzi pe cineva. În cazul fetei din *Wildland*, șocul dispariției mamei, chiar dacă era o figură vicioasă și abuzivă, este dublat de șocul unei noi familii, pe cât de calde și primitoare în aparență, pe atât de găunoase la interior. Debutul regizoarei daneze Jeanette Nordahl e scurt, tăios și are o energie contagioasă. Iese testosteronul în valuri din ecran atât din frații musculoși, jucăuși și bătaioși, dar mai ales din mama lor (Sidse Babbett Knudsen), iar fata noastră (Sandra Guldberg Kampp, într-un rol de debut care îi mod cert îi va deschide multe porți) se mulea-

ză pe energia asta cu avântul natural unei adolescente în căutarea unui echilibru. Rămâne întrebarea care dă tonul titlului: e mai bine să-ți cauți echilibrul în interiorul propriei familii, sau în sălbăticia lumii înconjurătoare, în condițiile în care oricum fiecare dintre noi are la bază o bestie? Întrebare fără răspuns de fapt pentru că, așa cum auzim de la începutul filmului, în debutul unei copertei care va căpăta un sens ucigător de clar la final: *pentru unii oameni, lucrurile pornesc greșit chiar înainte de a începe*. Filmul poate fi văzut deseară de la 21.30 la USAMV.

Crăița Nanu

Despre mentalități *Adults in the Room*

După multe întâlniri epuizante în birourile forurilor europene, fără vreun rezultat pozitiv pentru poporul elen și cu răbdarea întinsă la maxim, Yannis (Christos Loulis) – reprezentantul economic al Atenei – se află în impas. Comisia însărcinată cu redresarea Greciei pare obtuză, rece și ușor deranjată de această atitudine mediteraneană: ofensivă și îndrăzneată.

Cunoscut pentru ideile sale de stânga, pe care le-a expus cu succes în *Z* (1969, laureat cu două premii Oscar), regizorul Costa-Gavras vorbește, în *Adults in the Room*, despre problemele economice recente ale țării sale și pare să își îndrepte tirada împotriva mecanismelor de control ale UE.

Greșește sau nu atunci când se arată, prin protagonistul său, dezamăgit de rigorile rigide de la Bruxelles? Are dreptate când prezintă Grecia drept victimă

a birocrăției și aranjamentelor care par să îi favorizeze pe cei puțini de la vârf?

Sunt întrebări pe care le naște filmul bazat pe cartea lui Yanis Varoufakis, fost ministru al finanțelor în timpul guvernării lui Alexis Tsipras.

Proiectul lui Gavras poate fi privit ca o replică europeană la *The Big Short*: explicativ, plin de tehnicalități și date concrete, încearcă să arate felul în care se naște și se perpetuează o criză.

Văzut din perspectiva celui care a luptat pentru a o depăși, *Adults in the Room* are meritul de a dezvălui mentalități și pune o problemă importantă: fără să fie mai solidară și să accepte diferențele regionale, Europa așa cum este acum riscă să dispară.

Filmul rulează joi, 6 august, ora 21:30, în Piața Unirii, și duminică, 9 august, ora 23:45, la Muzeu de Artă.

Ion Indolean

SECRETS

CASH FĂRĂ CARD?
DA, LA ORICE ATM BT.

DOAR CU
TELEFONUL

ȘI BT PAY.

Merlin's
vitamin!n aqua

IntergoatIFF

Alex Trăilă

„În cinematografie se încheie un ciclu vechi de aproape 30 de ani”

Director Executiv al Alianței Producătorilor de Film și consultant în cinematografie și audiovizual, Alex Trăilă este unul dintre cei mai activi profesioniști din industria cinematografului românesc. Dată fiind situația inedită în care ne aflăm, am discutat despre felul în care breasla a reacționat și posibilitățile pe care le anunță viitorul apropiat.

Ipotetic vorbind: dacă ți s-ar propune să faci un film, despre un producător care încearcă să facă un film într-o pandemie, ce fel de film ar fi?

Și eu care am zis că nu mai vreau să fac filme (râde). Depinde și de pandemia asta unde e, că în România e una, în alte țări e alta. Dar dacă ar fi, l-aș concepe ca pe o comedie cu iz de thriller și ar sfârși cel mai probabil tragi-comic.

La modul serios, care au fost principalele obstacole/greutăți întâmpinate în această perioadă?

Pentru mine personal a fost un amestec de mai multe. În primul rând a trebuit să fiu cât mai atent la ce se întâmplă cu băiatul meu și în ce fel îl afectează, iar împreună cu Anamaria, soția mea, am încercat să echilibrăm lucrurile și să comunicăm cu el foarte mult. Apoi a fost și o chestie de supraviețuire, pe fondul lipsei unei perspective. Ideea că activezi într-un domeniu pe care societatea, în sensul larg al termenului, nu îl bagă în seamă ci îl ignoră cu desăvârșire, te face să te simți extrem de frustrat.

Ce s-a întâmplat cu producțiile care trebuiau să înceapă în ultimele luni?

Din câte știu de la colegii mei, cam totul s-a oprit, s-a amânat acum câteva luni. Acum, în timpul TIFF-ului, știu două filme românești care au început să filmeze, deși erau programate pentru lunile aprilie-mai, și cred că este și o producție străină confirmată înainte de declararea stării de urgență care deja filmează.

Ce fel de producții au continuat? În ce condiții?

În opinia mea avem trei situații: filmele deja finanțate integral, înainte de declanșarea pandemiei și ale căror filmări au fost amânate, apoi sunt filme parțial finanțate, iar a treia ar fi cele aflate la începutul finanțării. În toate trei cazurile, chiar dacă la prima vedere nu pare, este un dezastu. Să mă explic. Dacă filmul este finanțat și încep filmările, iar printr-o neșansă destul de probabilă apare un caz de COVID-19 pe platoul de filmare, el nu e acoperit de vreo asigurare. În plus, toate testele pe care le fac echipele de filmări – unele și la 3-4 zile – presupun niște costuri foarte mari, care nu erau prevăzute în buget; bugetul fiind făcut și închis înainte de pandemie. La un film românesc, bugetul pentru prevenție și măsuri de siguranță a crescut costul total al filmului cu 10-15% (75.000 -100.000 eur). Dacă se oprește filmarea și se așteaptă 48 de ore după rezultatele la testele PCR, acele zile sunt zile care costă, echipa este plătită în continuare, chiria pe echipamente, locațiile

etc. O zi de filmare costă niște zeci de mii euro la un film românesc, depășind bine 100.000 eur la film străin.

Dacă filmul este parțial finanțat, șansele sunt zero să acopere restul bugetului cu altă sursă din România; schema de cash rebate este suspendată, iar restul surselor de finanțare și așa plătându-se prin legea cinematografului nu se pot strânge, pentru că sălile de cinematograf sunt închise, iar bugetele pentru reclame TV au scăzut vertiginos. S-ar putea merge în afara țării în căutarea de coproducători, dar cu toată dinamica restricțiilor de călătorie nu este deloc simplu. Mai sunt și cei care erau mai avansați cu discuțiile și aplicațiile înainte de pandemie, iar acum reușesc să își închidă finanțarea.

Dacă filmul e la început, cred că este un prilej bun pentru scenarist și regizor să scrie și să rescrie până la perfecțiune, pentru că prima finanțare necesară unui film românesc, cea din România, are șanse minime să mai vină anul acesta.

Cum au fost gestionate colaborările internaționale?

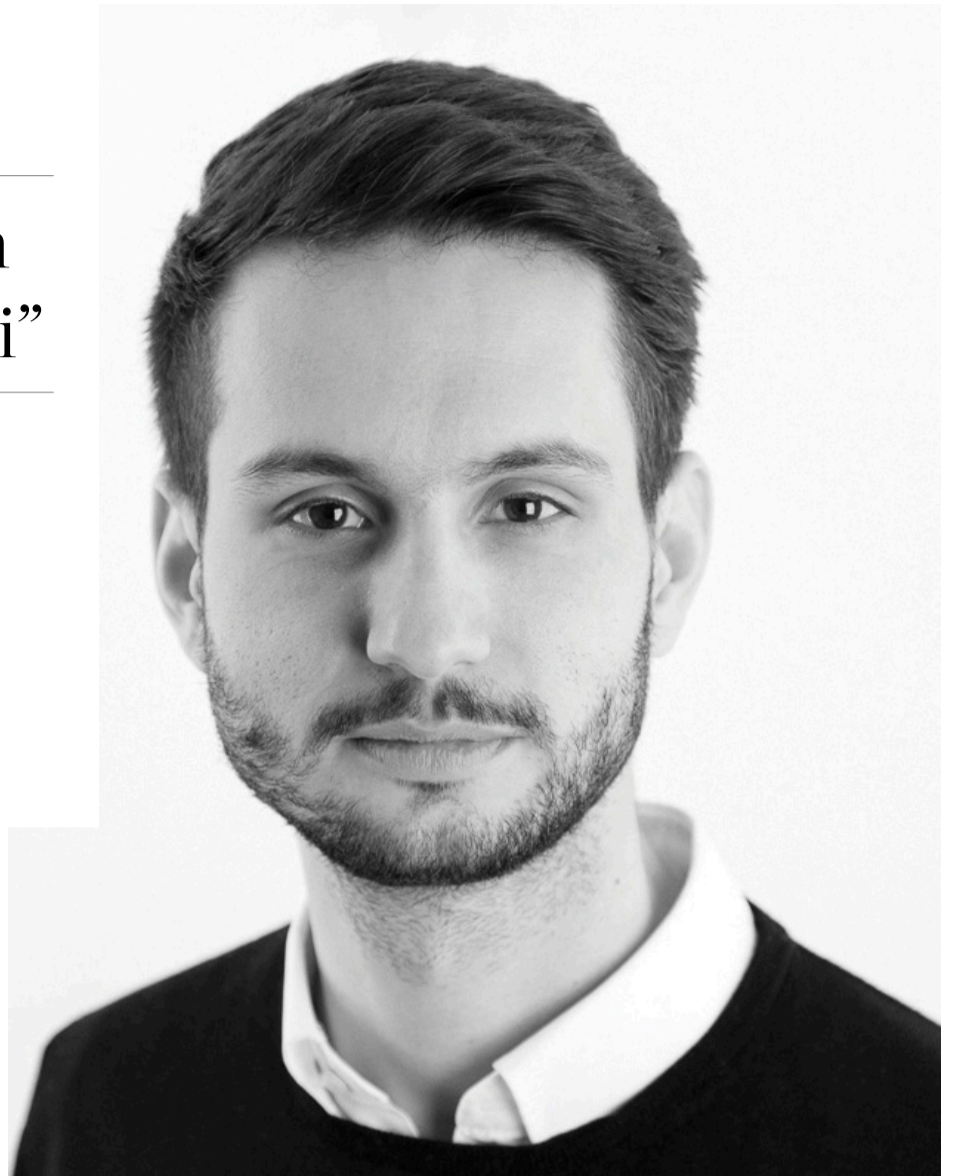
De către cine? De către producători, sau de către autorități? Primii au tras cât au putut pentru a menține România pe linia de plutire în ce privește reputația țării, oportunitățile pe care le poate oferi. Cât despre autorități, să spunem că își iau mai mult timp decât credem că ar fi necesar pentru a rezolva întârzierile.

Ce e cel mai important lucru pe care îl puteți face voi, producătorii de film, în situația inedită în care ne aflăm?

Cred că cel mai important lucru pe care producătorii l-au făcut a fost să se unească într-o singură entitate – Alianța Producătorilor de Film din România. Din punctul meu de vedere este ceva cu adevărat istoric în lumea aceasta a cinema-

„La un film românesc, bugetul pentru prevenție și măsuri de siguranță a crescut costul total al filmului cu 10-15%.”

tografului românesc. Adică să ai 40 și ceva de companii de producție adunate sub o singură umbrelă, companii de la cele mai cunoscute, până la mai nou înființate, de la studiourile obișnuite cu filme americane cu buget mare, la casele de producție orientate mai mult spre film de autor românesc și european. Este incredibil, iar pe termen lung va ajuta extrem de mult ca acest sector „vitregit de soartă” să își ocupe locul bine meritat în societate. În-

seamnă că ne apropiem de o maturitate și trecem de la adolescența individualistă plină de energie la gândirea matură orientată constructiv către crearea unui mediu stabil propice dezvoltării.

În ce măsură statul a sprijinit suplimentar breasla cinematografică, atât cu bani, cât și cu strategii adaptate.

Cred că trebuie un pic contextualizată realitatea lui 2020. Tot ce se întâmplă astăzi, în vreme de criză, este un cumul a mulți ani iroșiți. România a dovedit mult prea rar, din '90 încoace, că ar avea un interes pentru cultură, pentru înțelegerea profundă a ei și pentru analiza diverselor efecte benefice pe care le-ar putea avea în societate, inclusiv economice. Particular, cinematografia, a fost tot timpul structurată și orientată prin prisma unei voințe a unor cinești, și aici vorbim în funcție de momentul istoric de persoane precum Sergiu Nicolaescu, Radu Gabrea, Tudor Giurgiu, Cristian Mungiu sau Cristi Puiu. Ei sunt cei care au tras sau au împins statul Român către acțiune. Statul Român a reacționat mai bine sau mai rău, dar mai mult sub forma îndeplinirii unui capriciu, nu pentru că a fost convins că este bine, că este util, că face parte din contractul social. Dacă s-ar fi înțeles, atunci astăzi am fi fost la finalul unui ciclu rezultat dintr-o strategie, s-ar fi discutat despre un alt ciclu, s-ar fi integrat domeniul în marile măsuri de redresare ale economiei. Ori acest lucru nu se întâmplă. Veniturile la Fondul cinematografic sunt extrem de scăzute, schema pentru stimularea producției (cash rebate) de la Ministerul Economiei este suspendată, și avem speranța că ne vom regăsi în anexele cu codurile CAEN eligibile la programul de 1 miliard de euro de granturi pentru IMM-uri provenite din fondurile europene.

Care ar fi cele câteva măsuri concrete și urgente care trebuie luate pentru a sprijini cinematografia românească?

Ar trebui respectat termenul asumat de lansare a apelului de proiecte (mijlocul lunii august) pentru schema de cash rebate de la Ministerul Economiei conco-

mitent cu deblocarea plăților restante pentru proiectele din 2018-2019, urgent adoptat ordinul ministrului de finanțe (care trebuia adoptat din luna aprilie) prin care se stabilește tehnic cum se transferă contribuția de la operatorii de jocuri de noroc la Fondul Cinematografic, iar dacă CAEN-urile nu se regăsesc în acele anexe de care povesteam mai sus, atunci urgent introduse. La acestea se mai găsesc și soluții legislative care ar rezolva niște situații amânate ani de zile în sfera activităților gestionate de către Centrul Național al Cinematografului.

Ce se anunță pentru viitorul apropiat?

Pentru România, alegeri locale, alegeri parlamentare. Adică o oportunitate, dar și un alt motiv pentru posibile întârzieri în deciziile pe care le așteptăm. Aparatul propriu din administrația centrală, are obiceiul ca în perioada electorală să își ia mai mult timp pentru a pune în practică măsuri.

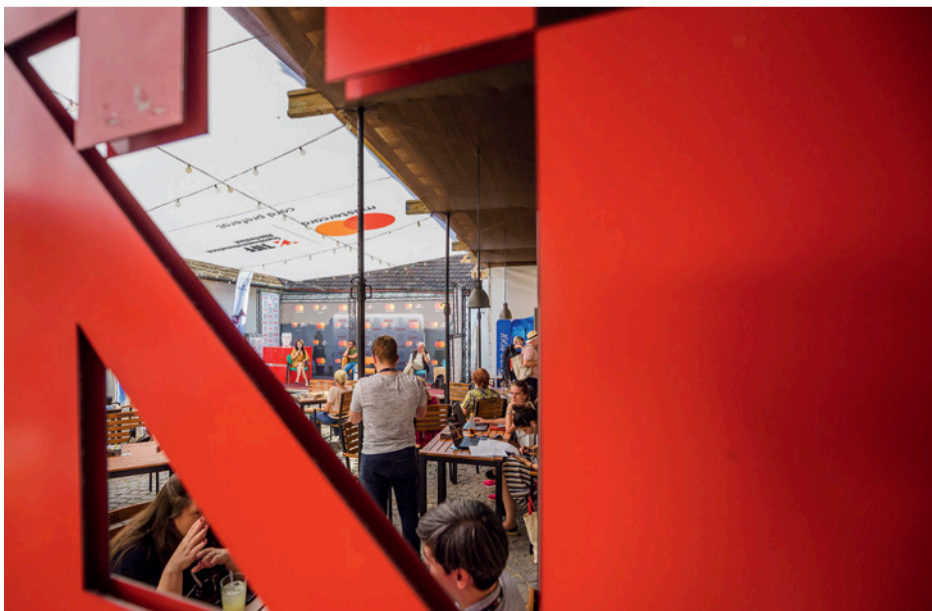
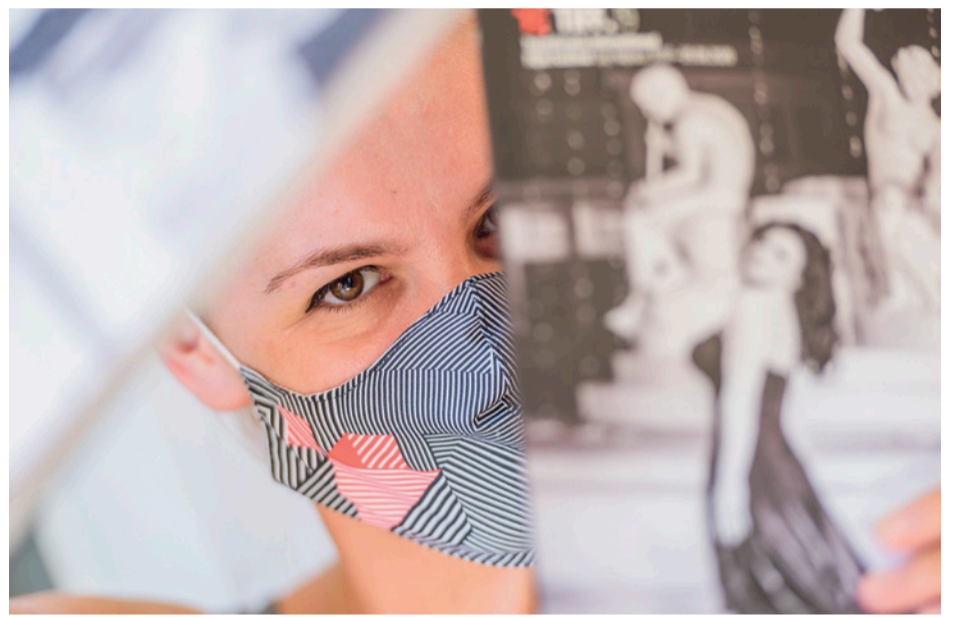
Global, cred că vom asista la ceva schimbări de perspectivă. Eu spun că se încheie un ciclu de aproape 30 de ani, și deja prinde contur un altul, dar nu îi pot prevedea durata. Cert este că suntem în anticamera lui. Platformele deja împingeau schimbarea de optică, dar cu pandemia a fost accelerat procesul. Probabil că vom asista la o contracție cantitativă a producției de film.

Care este importanța TIFF pentru producătorii din regiune?

TIFF-ul s-a consacrat ca fiind acel loc unde descoperi ce film și ce talent se ascunde în România și urmează să se prezinte lumii. Este o trambulină pentru cei care încă nu și-au început o carieră internațională. Între timp festivalul a crescut, au crescut și activitățile destinate profesioniștilor și cred că în primul rând cei din regiune vin la Cluj pentru că se pot și relaxa, dar pot face și business. Au acces facil la filme, se pot lesne întâlni cu cei cu care poate vor urma să colaboreze. Este o dinamică naturală, spre deosebire de evenimentele mari unde toată lumea aleargă de la o întâlnire la alta, stă la cozi interminabile pentru a prinde poate un bilet.

Ion Indolean

TIFF moments

ZULELE FILMULUI ROMÂNESC

Delta Bucureștiului în premieră mondială la TIFF

Tesut pe scheletul unei istorii personale, *Delta Bucureștiului* documentează în special mărturiile ale condamnatelor politice din perioada comunistă. Femei ajunse acum la vârste venerabile au fost închise în anii '50 la închisoarea Văcărești. Regizoarea Eva Pervolovici revine din Franța în orașul ei natal și încearcă să valorizeze aceste povești tragice.

Construit cu ajutorul unor interviuri combinate cu imagini de arhivă și filmări actuale, documentarul surprinde felul în care acest spațiu s-a modificat în timp. Construită în secolul 18, clădirea de cult a primit destinația carcerală în comunismul incipient, ca în anii '80 să fie demolată, pentru a face loc unui lac artificial enorm, parte din proiectele megalomane ale lui Ceaușescu.

Planul liderului comunist nu a fost finalizat, iar acum spațiul a devenit o rezervație naturală aflată în mijlocul orașului. Populată cu zeci de specii de animale și locuită de familii rrome, delta e un loc pestriț, prea puțin cunoscut.

Senzația pe care o dă filmul e complexă: cu țeluri mari, Pervolovici încearcă să încorporeze mai multe istorii, din diferite perioade. Este o ambiție greu de satisfăcut, pe care însă o conduce prin filtrul acestei apropieri personale față de subiect. *Delta Bucureștiului* rulează în premieră mondială la TIFF.

Filmul poate fi văzut luni, 3 august, ora 00:00, la Coșbuc, și joi, 6 august, ora 21:30, la UBB.

Ion Indolean

Bilet de iertare

Scurtmetraje românești II. Dragoste

Un lucru este clar: scurtmetrajele celui de-al doilea calup n-ar vorbi aceeași limbă. Când se intersectează, construiesc un hibrid de forme și narațiuni despre speciile, mai mult sau mai puțin terestre, ale dragostei.

Despre ce naiba să scriu? sau portretul artistului fără inspirație. Fermecătoarea animație a lui Matei Monoranu îmbăiază în calde tușe purpurii-albăstrui întâlnirea dintre un scriitor și o insectă-muză, care l-ar putea salva din blocajul său creativ. În doar câteva minute, filmul ilustrează un vis de-o viață, printre blitz-uri și volubile mișcări umane.

O interpretare modernă a conceptului de basm, scurtmetrajul lui Tudor Cristian Jurgiu își urmărește protagonistul mișcându-se cu agitație și iubindu-se cu prietena ei, singura care îi înțelege spasmele iraționale. Spațiile văzute din mișcare joacă un rol desăvârșit – ghidând-o în constelația de vise și povești care îi întrețin căutările printre oameni. *Basmofilia* vizitează cu precauție fantasticul, fiind totodată și o întoarcere nostalgică la poveștile cu care am crescut.

Corijent (r. George ve Ganaeaard) spune povestea unei întortocheate drame de familie, care pare a fi provocată de corijența la biologie a fiului. Special este că episoadele narative fac sens abia la finalul construcției. Sărind în timp și amestecând momentele într-o manieră fragmentată, scurtmetrajul se abate cu grație și de la regulile clasice de continuitate prin montaj.

El dansează în curtea închisorii, ea își amintește de momentul în care s-au îndrăgostit. *El iubește ochii mei* (r. Enxhi Rista) parcurge sincer și paralel relația unui cuplu, a căror sentimente n-au fost stărbite de frecvențele condamnării sau de greutatea de-a crește cei șase copii, fără suportul celui alt părinte. Strălucitoare este iubirea cu care vorbesc unul despre celălalt, iar încrederea cu care au ales să se expună răpește emoții.

Scurtmetrajul *Bilet de iertare* (r. Alina Șerban) nu reușește doar să inducă specificitatea unei epoci trecute, dar construiește cu precizie și încercările unei mame și servitoare rrome de-a-și elibera fiul de sub sclavia boierilor. O coregrafie atentă a personajului, mânat de dragoste, de-a linșa teribilele abuzuri istorice.

Plațele n-au fost niciodată mai pustii și mai sterile decât în *Luna mea*. Debutul în ficțiune al lui Claudiu Mitcu ordonează cu indicii mărunte vacanța unei tinere mame alături de fetița sa, a cărei sănătate este pusă în pericol de fiecare clipă în care ochii mamei stau mai mult pe telefon. Filmul trasează, cu mare delicatețe și cu un instinct al lucidității deosebit, zvârcolirile tulburătoare care stau ascunse și în cele mai pure dintre relații.

Filmele din cel de-al doilea calup se pot vedea azi (4 august), de la orele 21:30, la Iulius Parc Open Air și vineri (7 august), de la ora 00:00, în curtea Colegiului Național „George Coșbuc”.

Diana Smeu

10 pentru film

Zece dintre cei mai promițători actori de teatru din țară participă la cea de-a noua ediție a programului *10 pentru Film*. Le sunt dedicate ateliere și întâlniri cu regizori de film, producători, directori de casting și agenții. Vi-i prezentăm pe rând, în această rubrică, pe parcursul zilelor următoare.

GINA
GULAI

Absolventă de Actorie la Iași în 1994, la clasa Nataliei Dănăila, este actriță a Teatrului Tineretului din Piatra Neamț din studenție până în prezent. A debutat în teatru cu rolul Miranda din *Cartea lui Prospero*, adaptare scenică de Sergiu Anghel, după care a jucat în spectacole regizate de Alexandru Dabija, Mihai Maniuciu, Vlad Mugur, Anca Colțeanu, Felicia Dalu, Ștefănuț Iordănescu, Radu Afrim, Louise Danceanu, Traian Savinescu, Alexandru Măzgăreanu, Ada Milea, Eugen Jelebeanu. A făcut și o specializare în cadrul Institutului Internațional de Artă a Marionetei din Praga. A colaborat cu radioul și televiziunea locală, fiind redactor-realizator al emisiunilor pentru copii și tineret. A fost actor terapeu în cadrul programului „Art School”. A făcut dublaj de voce pentru desene animate și a fost voice-over-ul unor filme documentare TV. Este profesor de actorie la trupa de copii *Artis*.

OANA
HODADE

A absolvit Actoria la Târgu-Mureș în 2008. Încă din facultate a colaborat cu Teatrul 74 din Târgu Mureș, urmând apoi colaborări cu Teatrul Național Târgu-Mureș, Teatrul pentru copii și tineret din Târgoviște, Teatrul Ariel Târgu-Mureș, Teatrul Dramatic Brașov. A participat la Gala HOP în 2009, unde a câștigat la secțiunea Grup premii pentru cel mai bun spectacol. Din 2014 se implică activ în scena culturală independentă din Cluj, ca membru în comunitatea artistică, a spațiului independent Reactor de Creație și Experiment. S-a bucurat de întâlniri cu tinerii creatori de teatru Leta Popescu, *9 din 10* și *(In) corect* (unde semnează atmosfera sonoră), Sânziana Stoican, *Rândul 3*, *aproape de margine*, Nicoleta Esinencu și Raul Coldea, *Baladele memoriei*, Bobi Pricop *Exeunt* (spectacolul live online) și Mihai Păcurar, *Interior lumină*.

Chateau
VALVIS

CHARDONNAY CHATEAU VALVIS
DESCOPERĂ ELEGANȚA ȘI RAFINAMENTUL STILULUI

Un vin echilibrat care îmbină cu eleganță și armonie notele de aciditate și aromele de vanilie cu onctozitatea. Chardonnay Chateau Valvis se distinge prin o aromă florală discretă, catifelată și tandră. Are o culoare galbenă, veselă și luminoasă. Servit la 9-12 grade, devine însoțitorul perfect pentru preparate din carne albă, pește, fructe de mare, brânzeturi cremoase și sosuri ușoare.

EDUCATIFF

Păstrează-ți speranța cu încăpățănare **Oskar și Lilli**

Cu toate că nu alegem țara în care ne naștem, ce etnie avem, cât de înalți vom fi, lucrurile de felul ăsta ne creează o mare parte din identitate. Oamenii s-au obișnuit să se eticheteze unii pe alții în funcție de astfel de întâmplări. Oskar (8 ani) și Lilli (13 ani) sunt doi copii născuți în Cecenia, o parte a lumii care e tot în război din 1999 și până în ziua de azi. Împreună cu mama, și-au găsit refugiu în Austria, unde trăiesc de 6 ani. Doar că statul adoptiv nu-i primește cu brațele deschise, ba dimpotrivă, autoritățile caută mereu un motiv să-i depor-

teze. Atunci când pare că deportarea este inevitabilă, mama încearcă să se sinucidă. Poate gestul ei vine din disperare, poate vine din intuiția că astfel copiii vor fi preluați în grija statului austriac.

Străini în țara în care se simt acasă, Oskar și sora lui sunt dați în plasament unor familii diferite, în care trebuie să lupte cu prejudecățile și să-și găsească un loc. Chiar și în situația nouă de viață provizorie, Oskar pare a avea resurse inepuizabile de căldură, dragălașenie și ingeniozitate. În prag de adolescență, Lilli e mai tulburată de lipsa de stabilitate și afecțiune, după care tânjește. În timp ce Oskar îi cucerește treptat pe cei din noua familie cu sinceritatea și jovialitatea lui, Lilli are tendința să se închidă în ea, lipsindu-i curajul de a se atașa de mama adoptivă. Deși despărțiți, cei doi frați reușesc să păstreze legătura și să se țină cu toate puterile de speranța că vor redeveni o familie împreună cu mama lor.

O poveste care poate părea dură, dacă nu am ști că prezintă singurul mod de viață cunoscut de milioane de copii din zilele noastre. Filmul poate fi văzut mâine, de la ora 10, la Muzeul de Artă.

Raluca Bugnar

Ceașca ta de cafea îți va mulțumi.

A fost nevoie de 112 încercări pentru a ajunge la aroma perfectă.

Better Start
with COSTA COFFEE

© 2020 Costa Ltd. All Rights Reserved.

PROGRAM / JOI / 6 AUGUST

PIAȚA UNIRII OPEN AIR

21:30 Piața Unirii
În prezența adulților
(Adults in the Room)

Costa-Gavras | 124' | Franța, Grecia [6U1]

USAMV

21:30 Competiție
În sălbăticie
(Wildland)

Jeanette Nordahl | 88' | Danemarca [6S1]

23:45 Competiție
Rialto

Peter Makie Burns | 90' | Irlanda, Marea Britanie [6S2]

CLUB TRANSILVANIA

21:30 What's Up Doc?
Cunningham

Alla Kovgan | 93' | Germania, Franța, SUA [6T1]

23:45 Zilele Filmului Românesc
Acasă
(Acasă, My Home)

Radu Ciorniciuc | 86' | România [6T2]

IULIUS PARC OPEN AIR

21:30 Zilele filmului românesc
Lemn
(Wood)

Monica Lăzorean-Gorgan, Michaela Kirst, Ebba Sinzinger | 95' | România, Austria, Germania [6I1]

HOIA

21:30 Zilele maghiare
Povești mărunte
(Tall Tales)

Attila Szasz | 112' | Ungaria [6H1]

00:00 Zilele maghiare
Eden

Ágnes Kocsis | 153' | Ungaria, România [6H2]

ECHINOX

22:00 Lună plină
Rășina
(Resin)

Daniel Borgman | 92' | Danemarca [7H3]

BÁTHORY

21:30 Competiție
Babyteeth: prima iubire
(Babyteeth)

Shannon Murphy | 117' | Australia [6L1]

00:00 Competiție
Supernova

Bartosz Kruhlik | 78' | Polonia [6L2]

EPISCOPIA UNITARIANĂ

21:30 Supernova
Gypsy Queen

Hüseyin Tabak | 117' | Germania, Austria [6Z1]

00:15 Zilele Filmului Românesc
Ivana cea Groaznică
(Ivana the Terrible)

Ivana Mladenovic | 88' | România, Serbia [6Z2]

COȘBUC

21:30 Zilele Filmului Românesc
Scurtemetraje românești I
(Romanian Shorts I)

106' | [6C1]

00:00 Zilele Filmului Românesc
Scurtemetraje românești II
(Romanian Shorts II)

103' | [6C2]

UBB

21:30 Zilele Filmului Românesc
Delta Bucureștiului
(The Delta of Bucharest)

Eva Pervolovici | 92' | România [6N1]

23:45 Zilele Filmului Românesc
Grădina sovietică
(The Soviet Garden)

Dragoș Turea | 76' | Moldova, România [6N2]

APÁCZAI

21:30 Zilele maghiare
Povești din închisoare
(Tales from the Prison Cell)

Abel Visky | 75' | Ungaria [6A1]

23:30 Zilele maghiare
Cei care au rămas
(Those Who Remained)

Barnabas Toth | 83' | Ungaria [6A2]

MUZEUL DE ARTĂ

10:00 Focus Italia, EducaTIFF
În întuneric (Buio)

Emanuela Rossi | 96' | Italia [6M1]

19:00 Teatru
Reactor de creație și experiment
EXEUNT

regia: Bobi Pricop | 80' | [6M2]

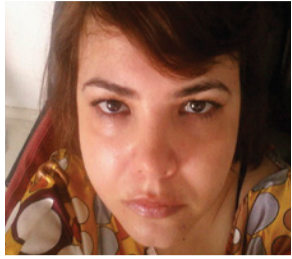
21:30 Zilele maghiare
FOMO: Fear of Missing Out

Attila Hartung | 91' | Ungaria [6M3]

23:45 Focus Italia
A trăi (Vivere)

Francesca Archibugi | 103' | Italia [6M4]

Oriunde, cinema

Locuri în care am văzut filme: ateliere, beciuri, poduri, săli de Operă, scări istorice, grădini botanice, hoteluri ruinate. Și asta în vremurile în care nu existau device-uri portabile, pe care să le iei oriunde și să transforme totul într-o sală de cinema.

Așa că ediția aceasta de TIFF, în open air, nu mi se pare extravagantă. Sunt obișnuită cu proiecțiile departe de „dotările standard” – confort, curățenie, cinematograf cu acoperiș (preferabil), scaune comode, ecran mare, șamd.

Uneori, era chiar insalubru. Îmi amintesc că la Cinema Tineretului din Iași, o clădire interbelică acum dispărută, trebuia să stau cu tălpile pe scaunul din față ca nu cumva să-mi mișune șobolanii printre picioare. Mi-era frică de șobolani, dar mai mult mă temeam să nu pierd nicio proiecție din *Lunga cavalcadă în drum spre casă* pe care l-am văzut de vreo 35 de ori. Șobolanii avea și Cinema Bulevard din București (o fostă splendoare tot din interbelic), doar că îți mai oferea în prețel biletului și o pătură consistentă de coji de semințe. Un decor perfect pentru *Vremea Țiganilor*, proaspăt venit de la Cannes. Pe vremuri, mersul la cinema era o distracție de trib. Nu vedeam niciodată un film singură, eram cu prieteni, familie, colegi. Ba mint, pe la 8 ani, tata a reușit să facă rost de un singur bilet la *Imperiul Contra-atac* de la măcelarul cartierului (frate-miu mai mic a scâncit, dar i-am zis că oricum nu știe să citească subtitturile). Nu mai erau nici măcar locuri în picioare, așa că m-am cocoțat într-una dintre firdole cinematografului Republica (cu vreo 1000 de locuri, balcon și lojă) ca să zăresc ceva.

Tot fără loc, am văzut *O fată fericită* la Cinema Copou, tolănită pe scena din fața ecranului, într-un racursi care mi-a scrântit gâtul pentru vreo săptămână. Am fost la filme și la Teatrul de vară de lângă strandul care e acum mall, cu părinții, dar aveam mereu cu subiecte mature, plicisitoare, și mă jucam cu alți copii printre scaune.

Am pierdut zeci, da, nu exagerez, zeci de nopți la maratonele video din anii 80, când plăteam câțiva lei și urmăream selecția extrem de eclectică a proprietarului aparatului (care nu era mereu același cu cel al apartamentului). Era o loterie: puteai să prinzi comedii sexuale debile ca *Bubble Gum*, dar și *Once Upon A Time in America*. Când sufrageria nu mai era suficientă, se folosea și spațiul balconului închis pentru murături. La adăpost de securiști, unii foloseau boxele din beci, care deveniseră o prelungire locativă înzestrată și cu covoare. Îmi amintesc mirosul de ciorapi nespălați și de sudoare excitată. Eram atât de flămânzi de crâmpie culturale vestice, încât ne-am fi înghesuit și într-o debara.

Cine-concert Georges Méliès, Castelul Banffy, 2012. Foto Chris Nemeș

Dar parcă niciun alt festival n-a știut să reconvertească precum TIFF-ul orice spațiu în sală de cinema ca să ne ofere o experiență diferită, memorabilă.

Mai târziu, când moda video a explodat, proiecțiile se făceau în Sala Mare a Teatrului Național, între stagiuni, dar și la Operă. Erau aranjate monitoare cam la fiecare rând și o doamnă traducea live la microfon, de pe un jilț impozant din recuzită. La Teatrul Național din Iași am vizionat *Întoarcerea Cavalerului Jedi* și la Operă, *Lupul* cu Chuck Norris.

După revoluție, am văzut *Peeping Tom*, film megacult și obscur, într-un atelier auto reconvertit, pe unul dintre televizoarele Siemens second hand cu care tata împânzise orașul. Cum ajunsese pe caseta unui „videofil” ieșean, iată unul dintre misterele contrabandei cu cinema? Locuri de proiecție am mai prins în galerii de artă, baruri sau parcuri. Mi-a plăcut aerul balcanic al open air-ului de la Cetate, de pe malul Dunării, pentru că era saturat cu muzica lăutarilor care cântau la restaurant. Teatrul de vară de la *Cos-tinești* cu bănci de lemn era un dom al giugiulelii pentru studenții înfierbântați. De atunci, pentru mine, *The Player* al lui Altman înseamnă visul unei nopți de vară în brațele unui coleg operator cu vaste cunoștințe de anatomie. La Odessa, iarăși magnific: am văzut *Pământ*, capodoperă mută, pe scările legendare unde s-a filmat *Crucișătorul Potemkin*, cu acompaniamentul trupei DakhaBrakha. Proiecție atât de catarctică, încât am adus-o la TIFF, cu același succes. Emoționant a fost și când, în sala de la Friedrichstadt-Palast din Berlin, un templu comunism al baletului est german și al slagărelor lui Karel Gott, cortina s-a ridicat pentru varianta restaurată 4 K de la *Taxi Driver*.

Dar parcă niciun alt festival n-a știut să reconvertească precum TIFF-ul orice spațiu în sală de cinema ca să ne ofere o experiență diferită, memorabilă. Continentalul, splendid și decrepit, terasa

Echinox a începuturilor, biserica, numai bună de film mut, tot felul de curți și de grădini unde s-a oftat, s-a strigat s-a dansat, s-a cazut de pe scaun de uimire.

Am prins o noapte superbă la Bonțida, la proiecția *Călătoriei pe Lună* a lui Georges Méliès și apoi mașina salvării înapoi spre oraș, pentru că taxiurile dispăruseră. Anul acesta, nimic nu arată mai spectaculos ca pădurea Hoia, cu co-

pacii ei fantomatici, decupată parcă într-un film arthouse de groază. Lynch sau Eggers știu oare de ea? Filmul e o experiență imersivă dar, mai ales, una colectivă. Toate aceste locuri de proiecție au ceva în comun - oamenii vin pentru cinema și atmosferă, nu ca să bifeze o seară în mall. De aceea, cred că această ediție de TIFF, în ciuda aparentelor limitări, e una profund cinematografică, pentru că reinventează spații și ambianțe. Și creează un soi de misticism.

PS: Rusoaica Tamara, producătoarea de la *Criminal Man*, îmi dă dreptate, într-un mesaj: „Mi-a plăcut la nebunie în natură. Una dintre cele mai bune experiențe cinematografice pe care le-am avut. M-am îndrăgostit!”

Anca Grădinaru

Hoia. Foto Marius Mariș

UNATC lansează la TIFF proiectul *Arhiva Activă*

Programul *Arhiva Activă - Filme UNATC (1966-1971)* cuprinde 9 scurtmetraje realizate de primele generații de studenți regizori și operatori, după o pauză de aproape un deceniu. Veți recunoaște actori deveniți faimoși (Toma Caragiu, Mitică Popescu, Margareta Krauss, Cornel Coman, Mircea Diaconu, sau, într-o postură inedită, pe Romulus Vulpescu) și veți putea admira câteva dintre primele filme ale unor cineaști ce aveau să confirme ulterior (Radu Gabrea, Ada Pistiner, Felicia Cernăianu, Iosif Demian, Timotei Ursu, Vivi Drăgan Vasile).

Însă cel mai incitant aspect al acestui prim program de filme, digitalizate special pentru proiecția de la Cluj, e diversitatea de formule și de tematici abordate de tinerii studenți de la acel moment și descoperirea unor talente imense care, din motive ce merită cercetate în viitor, s-au îndreptat ulterior spre alte direcții profesionale. De multe ori, văzând aceste filme fantastice, te întrebi cum ar fi arătat cinematografia din România dacă toți protagoniștii programului ar fi reușit să continue să profeseze cu dezinvoltura exprimată în primele lor încercări.

Programul oferă surpriza unor abordări foarte proaspete, de multe ori de-a dreptul avangardiste, în acord cu stilistici și cu mișcări cinematografice internaționale la zi, dificil de regăsit în producțiile de lungmetraj ale vremii. *Cântec*, în regia Feliciei Cernăianu, inspiră comparații cu psiho-dramele americane Maya Deren. *Patru întrebări*, în regia lui Șt. Traian Roman, este inspirat direct din celebrul experiment *cinéma vérité*, *Cronica unei veri*, de Jean Rouch și de Edgar Morin. Nu în ultimul rând, *Ritmuri*, realizat de Andrei Vidrașcu, este un film abstract, amintind de cele ale lui Norman McLaren.

Senzualitatea este un subiect important al filmelor tinerilor cineaști, atât *Vânătoarea* (Timotei Ursu), cât și *Negostina* (Nicolae Opreșescu) conținând scene de o senzualitate rară pentru perioada despre care vorbim și câte o scenă surprinzătoare de nuditate. Iar reflectarea directă a unor aspecte sociale și politice este, de asemenea, adesea regăsită în aceste filme: *Cadențe* (Radu Gabrea), *Piscicultura* (Tudor Eliad), *Febra* (Dorin Moldovan) și *Dictatorul și supusul său* (Ada Pistiner) fac trimiteri critice, uneori șocant de incisive, la adresa realităților contemporane.

Curatorul programului, Andrei Rus, descrie astfel procesul de selecție: „Aveam anumite prejudecăți înainte de a mă apuca să vizionez filmele, în ordinea cronologică a realizării lor. Însă, pe

Nouă filme studențești din anii '60, anunțate de echipa proiectului ca fiind o adevărată revelație, vor fi proiectate pentru prima oară la TIFF, după decenii de somn în cutiile din Arhiva UNATC I. L. Caragiale.

Vânătoarea

Cântec

Ritmuri

Piscicultura

Patru întrebări,

Cadențe

Filmele care fac parte din program sunt:

Dictatorul și supusul său (Ada Pistiner), *Patru întrebări* (Tr. Ștefan Roman), *Negostina* (Nicolae Opreșescu), *Vânătoarea* (Timotei Ursu), *Ritmuri* (Andrei Vidrașcu), *Cântec* (Felicia Cernăianu), *Febra* (Dorin Moldovan și Vivi Drăgan Vasile), *Cadențe* (Radu Gabrea) și *Piscicultura* (Tudor Eliad)

măsură ce imaginile erau proiectate pe ecran constatam cu uimire cât de diferită era realitatea de așteptările anterioare. Dacă în previziunile mele ar fi trebuit să descopăr câteva filme mai incitante, într-o mare lipsită de interes, de fapt până și cele mediocre erau de multe ori surprinzătoare și relevante. Iar cele bune erau, aproape tot timpul, incredibil de proaspete, de experimentale, fiind adeseori realizate de foști studenți care nu au făcut mare carieră în domeniu, sau chiar deloc.

Întâlnirea asta cu filme de acum 50 de ani, care stăteau de multă vreme în niște cutii, rareori sau niciodată revizitate de ochi și de minți proaspete, precum fuseseră și ale celor care le-au făcut atunci, demult, are ceva incredibil. Să participi la o redescoperire, să faci «dreptate» unor filme și unor artiști neglijate, să participi la readucerea lor la lumină, e un sentiment pe care mi-e greu să-l descriu acum. Tot ce pot să spun e că vă doresc să treceți cu toții prin asta la un moment dat, să lucrați cu arhive.

Primul pas spre lumină (e un fel de-a spune, căci proiecția va fi pe întuneric) al primelor nouă filme se va petrece la TIFF. Dar vor urma mulți alții, și arhivele din UNATC (și nu doar ele) vor redeveni active și cercetate de ochi și de minți proaspete ce le vor readuce la viață.”

Echipa proiectului:

Andrei Rus, Alex Sterian, Anca Ioniță, Nelu Bain, Mircea Crivoi, Silvia Constantin, Adriana Soare, Valentin Berneagă, Dan Bobe, Ana Szel, Anca Tăbleț, Oana Băilă, Maria Draghici, Doru Nițescu, Vlad Ioachimescu, Vivi Drăgan Vasile. Scanările negative au fost realizate la Abis Studio.

IntergoatIFF

Alex Trăilă

Executive Director of the Film Producers Alliance and consultant, Alex Trăilă is one of the most active professionals in the Romanian film industry. We talked about the way in which the industry reacted to the new circumstances generated by the pandemic and about options for the near future.

Hypothetically speaking, if you had to make a film about a producer trying to make a film in a pandemic, what would you do?

Damn, I just swore of making films! [laughs] Well, it depends on the location: a pandemic in Romania is one thing, in other countries it's another. I would probably start off trying to make a funny thriller and end up with a dramatic or tragic-comedy.

Seriously speaking now, what were the main obstacles that presented themselves during this period?

For me it was a mix. First of all, I had to pay more attention to my kid and to the ways in which he has been affected; to-

For one Romanian film, the budget for prevention and safety measures alone brought up the total cost of the film by 10-15 percent (75-100,000 euros).

gether with my wife Anamaria, we tried to steady him, to balance things out by communicating a lot with him. And then there was the issue of survival, given the lack of prospects for the future. The idea of being in a field that society completely ignores is very frustrating.

What happened with the productions that were supposed to start these past few months?

From what I know from my colleagues, everything came to a halt or was postponed

for a few months. I know of two Romanian productions that started filming now, during TIFF, even though they had been programmed for April-May. And I think there is also a foreign production that had been confirmed before the state of emergency was declared and started filming already.

What are the productions that kept going and how?

I think we have three situations: films that were fully funded before the pandemic took hold but had their production

postponed. Then we have partly funded films and films that are just starting out the process. All three categories are in a disastrous situation, even if sometimes that is not readily apparent. Let me explain: if the film is fully funded and starts shooting, and if find themselves in the unlucky yet highly probable situation of having a CoVID-19 case on set, no insurance covers it. On top of that, all the testing that cast and crew are subjected to – often every three or four days – involves very high costs that were not covered by budgets locked down before the pandemic. For one Romanian film, the budget for prevention and safety measures alone brought up the total cost of the film by 10-15 percent (75-100,000 euros). Then if you have to stop filming and wait 48 hours for the results of the PCR tests to come in, that is an expensive proposition, as the crew, equipment rental and location costs still have to be covered for those days. For Romanian films, a day of shooting costs tens of thousands of euros, while for foreign films a day can go well over 100,000 euros.

If a film is partly funded, there are now zero chances of covering budget gaps from other sources in Romania: the cash rebate scheme is suspended, the rest of the funding sources, feeble as they are sketched in the law, cannot collect because cinemas are closed and television advertising budgets have decreased dramatically. One could go abroad in search of co-producers, but then the whole dynamic of travel restrictions has complicated that bit, too. And there are some who are in advanced discussions or who have closed their applications before the pandemic hit and may be able to close their budget gaps that way.

If the project is in the early stages, I think this is a good opportunity for screenwriters and directors to re-write their scripts to perfection, as the first funding required for local projects, from Romania, has minimal chances of arriving this year.

How have international collaborations been managed?

By whom? By producers or by the authorities? The former worked as hard as they could to keep Romania afloat in terms of reputation and opportunities for the industry. The authorities, on the other hand, are taking a lot longer than we think necessary to resolve the delays.

What is the most important thing you, film producers, can do in this new situation?

I think the most important thing producers did was to unite in a single entity – the Film Producers Alliance. I think this is truly historic for the film world in Romania. We have over 40 production companies under one umbrella, from the best-known and most established ones to the youngest ones, from studios accustomed to high-budget American films to production houses working with Romanian and European auteur cinema. It's incredible. And, for the long term, it will help this beleaguered sector to take its rightful place in society. It means we are mature, that we got over our energetic and individualistic adolescence and started to think maturely, constructively about creating a stable environment that fosters further development.

How did the state support the film world in terms of money or adaptive strategies?

I think we need to contextualize the reality of 2020: everything happening today, during the crisis, is the result of many wasted years. Since 1990, Romania has too rarely demonstrated an interest in culture, in a profound understanding of the cultural sector, in the analysis of its beneficial effects on society and even on the economy. Cinema, in particular, has been framed

through the perspective of the individual will of particular filmmakers, who, depending on the historical era, could be people as diverse as Sergiu Nicolaescu, Radu Gabrea, Tudor Giurgiu, Cristian Mungiu, or Cristi Puiu. They were the ones who pushed and pulled the Romanian state into action. And the Romanian state reacted better or worse, more or less, but always as a matter of catering to an individual whim, rather than for the sake of the common good, in recognition of the public utility of cinema, or in the interest of fulfilling a part of the social contract. Had they understood those bits, today we would have found ourselves at the end of cycle that was the result of an actual strategy, discussing another cycle and integrating the needs of the field into broader measures for economic redress. That is not the case. The revenues coming into the Cinema Fund are very low, the cash rebate production stimulus scheme of the Economy Ministry is suspended, so the only hope we have is that we will find some spots in the addendums classifying national economic activities eligible for the one billion euro grants dedicated to small and medium enterprises coming from European funds.

What are some of the specific urgent measures that should be taken to support the Romanian film industry?

The term initially announced for the call for proposals for the cash rebate scheme (mid-August) should be respected. At the same time, overdue payments for 2018-2019 projects should be unblocked. Then, the Finance Minister's order setting up the terms for transferring gambling revenues into the Cinema Fund (which should have been adopted in April) should be issued on an emergency basis. And if the classification of national economic activities eligible for the European

grants mentioned above does not include the relevant addendums, they should be immediately introduced. There are also legislative solutions that would solve long-delayed issues in the activity of the National Center for Cinematography.

What's on the horizon for the immediate future?

Romania has upcoming local and parliamentary elections — opportunities, but also possible reasons for delays in decision-making. The central administration apparatus is in the habit of taking longer to implement any measures come campaign time.

Globally, I think we will see some changes in perspective. I think a cycle of nearly 30 years is coming to an end, and another one is taking shape, not clear for how long. We are clearly in an antechamber. A change in optics has already been taking place, and the pandemic only accelerated the process. We will probably see a quantitative contraction of film production.

What is TIFF's relevance for the producers in the region?

TIFF established itself as a place where you can discover films and talents from Romania before the world discovers them. It's a launchpad for those who have yet to start an international career. As the festival grew, the industry events also expanded, and I think that those of us in the region come here as much to do business as we come to relax. We have easy access to films and to meetings with potential collaborators. It's a natural dynamic, in stark contrast to larger events where everyone runs around from one meeting to another or spends their time lining up to get into a film.

Ion Indolean

TIFF.19
31.07—09.08.2020

VLAHA

7-9 august

Arkhai Sculpture Park

Bilete pe eventbook.ro

TIFF Official App

Vineri
7 august

20:00
CONCERT
SURORILE OSOIANU

21:30
LEMN
(Austria, Germania, România, 2020)
regia: Monica Lăzurescu Gorgan, Michaela Kirst, Ebba Sinzinger
O investigație despre tăierile ilegale de păduri din România.

24:00
SALCIA / Willow
(Macedonia, Ungaria, Belgia, 2019)
regia: Milcho Manchevski
Trei femei, în epoci diferite, ar face orice să aibă copii.

Sâmbătă
8 august

20:00
CONCERT
VIȚA DE VIE

21:30
30 DE ANI ȘI 15 MINUTE
(România, 2020)
regia: Ștefan Mandachi
Un documentar-manifest, pornit de la un protest. #șieu

23:45
ȚINUTUL / The County
(Islanda, 2019) | regia: Grímur Hákonarson
O fermieră se revoltă împotriva atotputernicei cooperative locale.

Duminică
9 august

21:30
AMARCORD
(Italia, 1973) | regia: Federico Fellini
Un film-reper, extravagant și sentimental, inspirat din adolescența regizorului.

20:00
CONCERT
TOKOS

The logo for TIFF UNLIMITED, featuring the word 'TIFF' in a bold, sans-serif font, followed by a white square, and then the word 'UNLIMITED' in a larger, bold, sans-serif font. The entire logo is set against a red background.

TIFF UNLIMITED

Ediția 2020 a festivalului aduce pe **unlimited.tiff.ro** o selecție de filme de anul acesta. Filmele vor fi disponibile publicului larg, pe teritoriul României, sub formă de pay-per-view, prin achiziționarea unui bilet în valoare de 4 dolari + TVA, echivalentul a 20 de lei. Cei care își cumpără bilet au la dispoziție 48 de ore pentru a viziona online titlul respectiv.

Detalii pe unlimited.tiff.ro

**THE FESTIVAL MUST GO ON
ANYTIME. ONLINE**

 Download on the
App Store

 Download on
Apple TV

 GET IT ON
Google Play

GET IT ON
android